

КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»

Марк Твен — письменник, гуморист, сатирик

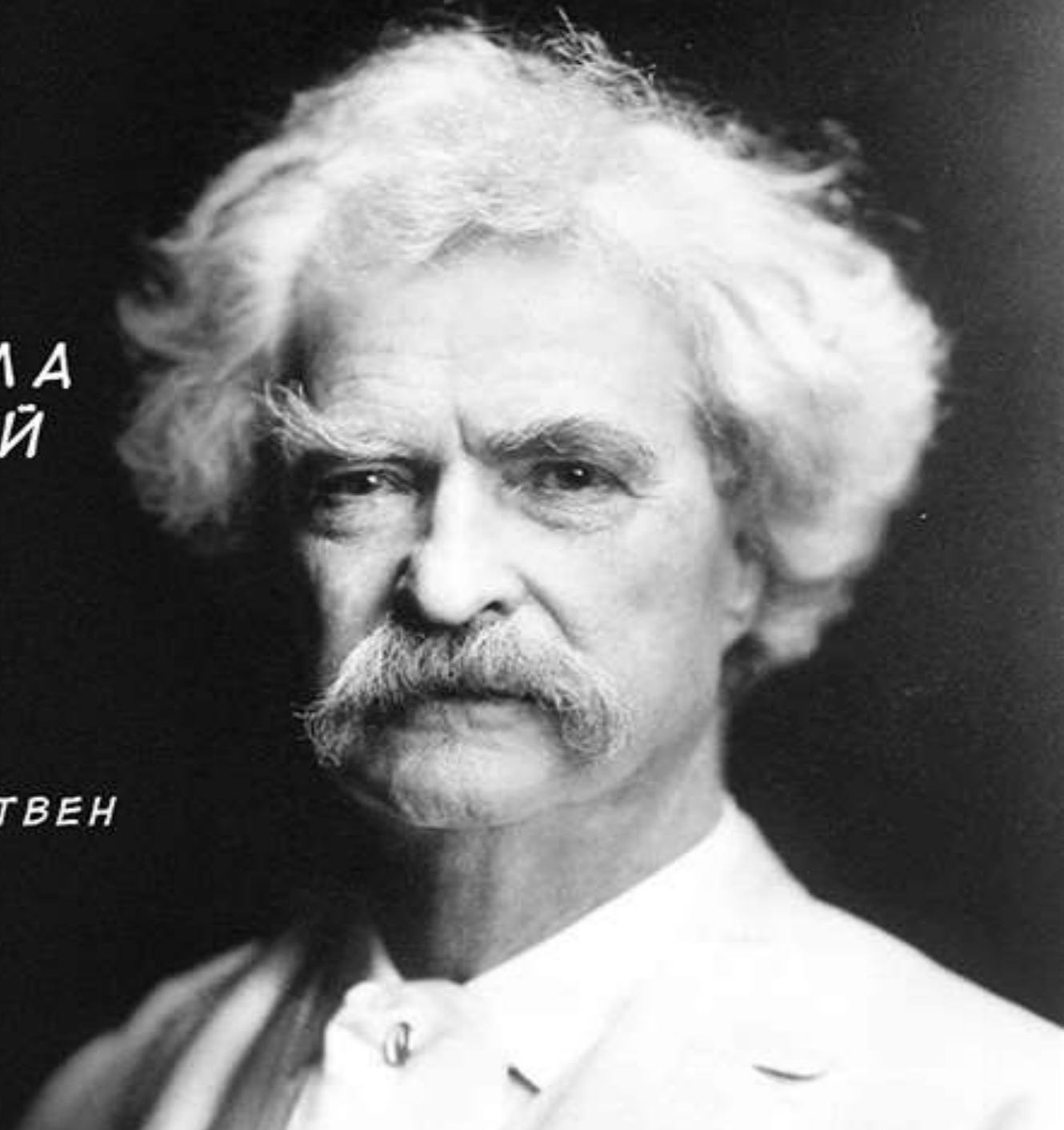
Методичний кейс

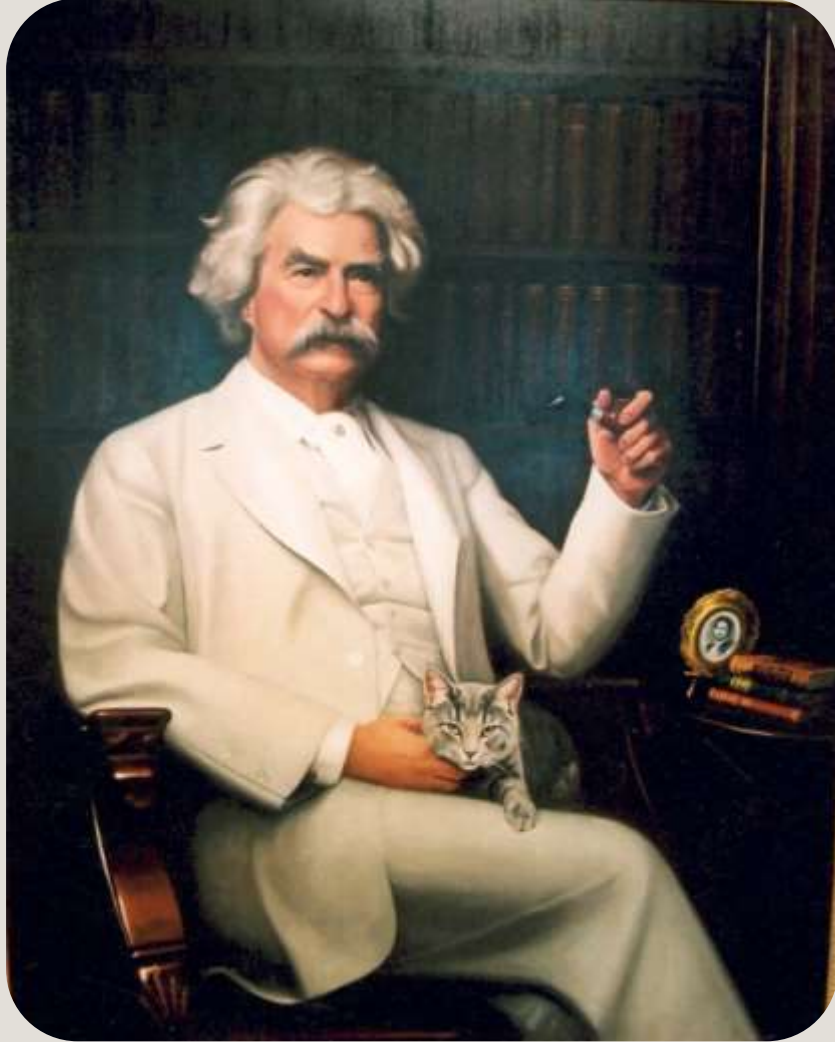
до 190-річчя від дня народження

Зоя Жеребкіна, завідувач бібліотеки,
Ганна Павлова, бібліотекар

ПІДНІМАЙТЕ ВІТРИЛА
Й ЛОВІТЬ ПОПУТНИЙ
ВІТЕР.
ДОСЛІДЖУЙТЕ!
МРІЙТЕ!
ВІДКРИВАЙТЕ!

МАРК ТВЕН

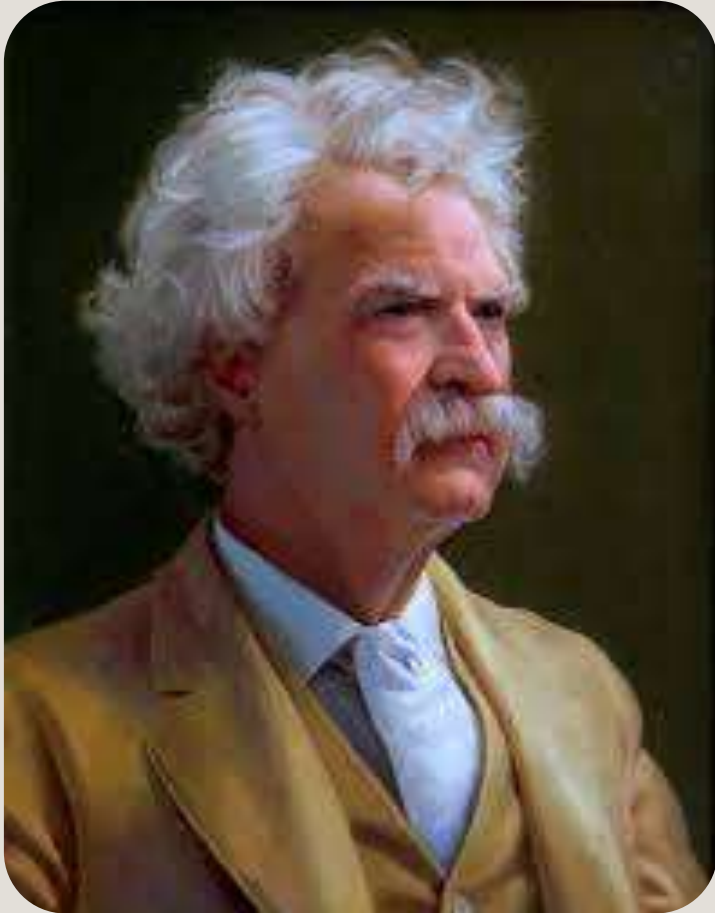

Марк Твен

(30 листопада 1835 – 21 квітня 1910) – американський письменник, гуморист, сатирик, публіцист, видавець, автор літературних творів, написаних у різних жанрах – від сатири, казок і фантастики до вдумливих повістей і публіцистики.

Найвідоміші твори для дітей – «Пригоди Тома Соєра» та «Пригоди Гекльберрі Фінна».

Дитинство та юність

Семюел Клеменс (Марк Твен) народився в сім'ї збіднілого теннессійського купця ***Джона-Маршала Клеменса*** та ***Джейн Лемптон-Клеменс***. Він був шостою дитиною в сім'ї (вижило з них лише четверо).

Дитинство та юність

Коли **Семюелу** виповнилося чотири роки, його сім'я переїхала у місто **Ганнібал**, де був річковий порт на **Міссісіпі**.

Згодом Ганнібал став прообразом містечка Сент-Пітерсберг у романах «Пригоди Тома Соєра» та «Пригоди Гекльберрі Фінна».

Дитинство та юність

У березні 1847 року, коли **Семюелу** було 12 років, його батько помер від пневмонії.

Наступного року він почав працювати помічником у друкарні.

З 1851 року займався набором (друком) і редагуванням статей та гумористичних нарисів для газети «Ганнібальський часопис», власником якої був його брат **Оріон**.

Юність

У віці 18 років він залишив *Ганнібал*. Працював у друкарнях *Нью-Йорка*, *Філадельфії*, *Сент-Луїса* та інших міст.

Займався самоосвітою, багато часу проводив у бібліотеці, отримуючи стільки знань, скільки зміг би здобути, закінчивши звичайну школу.

Клеменсу довелося стати солдатом війська Конфедерації.

Утім за два тижні він дезертирував з армії Півдня та рушив на захід, до брата в Неваду.

Тоді саме пройшла чутка, що в диких преріях цього штату знайшли срібло й золото.

Тут Твен працював цілий рік на срібному руднику.

Паралельно він писав гумористичні оповідання для газети «Терріторіал ентерпрайз» у Вірджинія-Сіті й у серпні 1862 року одержав запрошення стати її співробітником.

Саме там він **почав підписуватись як Марк Твен.**

Мандри

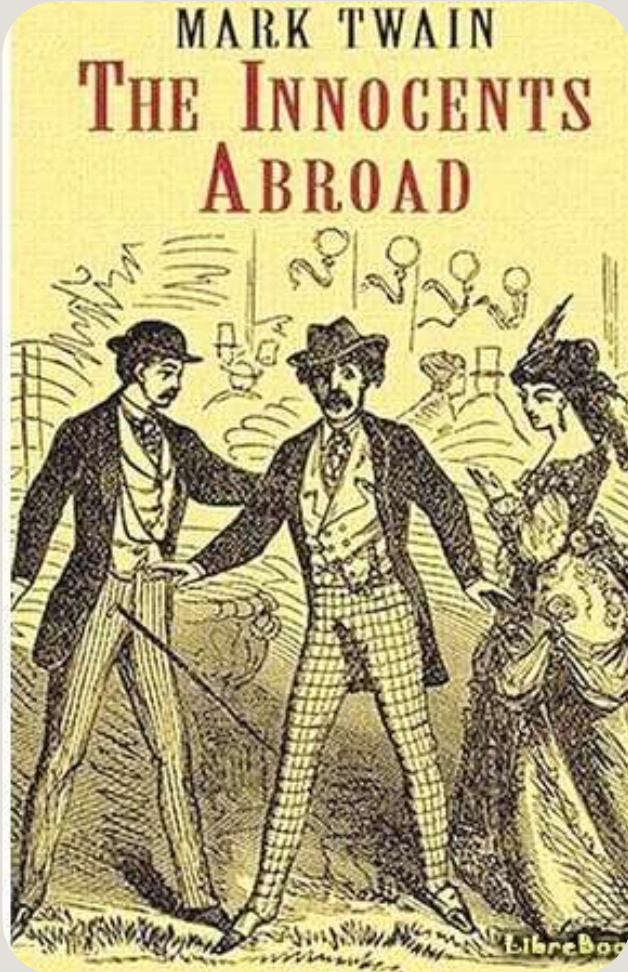
Протягом декількох років він працював у різних газетах як репортер і фейлетоніст.

Крім цього, заробляв додаткові кошти публічним читанням своїх гумористичних оповідань.

Як кореспонденту «**Альта Каліфорнія**» йому вдалося взяти участь у середземноморському круїзі на пароплаві «**Квакер-Сіті**», під час якого він зібрав матеріал для своєї першої книги «**Простаки за кордоном**».

Творчість

Поява 1869 року повісті **«Простаки за кордоном»** викликала деякий інтерес у публіки завдяки рідкісному для тих років поєднанню доброго південного гумору й сатири.

Таким чином, літературний дебют **Марка Твена** відбувся.

Творчість

1876 року побачила світ нова книга **Марка Твена**, яка не тільки закріпила його роль видатного американського письменника, але й назавжди внесла його ім'я в історію світової літератури, — **«Пригоди Тома Соєра»**.

Письменник згадав у ній про своє дитинство в **Ганнібалі** та життя в ті роки.

Так на сторінках книги з'явилися описи містечка **Сент-Пітерсберг**, у якому легко можна впізнати **Ганнібал**.

Творчість

Успіх книги перевершив усі сподівання. Наповнена простим гумором і написана доступною мовою, вона сподобалася широкому загалу звичайних американців.

Це визнання читачів **Марк Твен** закріпив наступною книгою, що також не була розрахована на витончені смаки літературних критиків.

Повість «**Принц і жебрак**», яка вийшла друком у 1882 році, переносить читачів в **Англію** епохи **Тюдорів**.

Успішний бізнесмен

До 1884 року **Марк Твен** був уже відомим літератором, а до того став ще й успішним бізнесменом.

Він заснував видавничу фірму, номінально очолену **Ч. Л. Вебстером**, чоловіком його племінниці.

Однією з перших книг, що вийшли у власному видавництві, був його роман «**Пригоди Гекльберрі Фінна**».

Твір, який став, за визнанням критиків, найкращим у творчості **Марка Твена**, задумувався як продовження «**Пригоди Тома Соєра**».

Успішний бізнесмен і банкрут

Видавнича фірма **Твена** успішно існувала до економічної кризи 1893—1894 років.

Бізнес письменника не витримав жорстокого удару та збанкрутував.

Але справи й до цього останнім часом ішли не блискуче.

Ще в 1891 році **Марк Твен** із метою економії коштів був змушений перебратись у **Європу**.

Час від часу він приїжджав до **Сполучених Штатів**, намагаючись виправити своє матеріальне становище.

Після розорення довго не визнавав себе банкрутом.

Останні роки

До кінця ХІХ століття в США почали публікувати зібрання творів **Марка Твена**, ставлячи його цим у розряд класиків минулих днів.

Однак ХХ століття **Марк Твен** ознаменував творами, покликаними викривати неправду та несправедливість: «**Людина, що ходить у пільмі**», «**Сполучені Лінчуючі Штати**», «**Монолог царя**», «**Монолог короля Леопольда в захист його панування в Конго**».

Останні роки

У 1906 році **Марк Твен** найняв особистого секретаря, яким став **А. Б. Пейн**.

Секретар висловив бажання написати книгу про життя письменника.

Однак **Твен** і сам уже кілька разів сідав за стіл із метою написати автобіографію.

У результаті письменник почав диктувати **Пейнові** історію свого життя.

Останні роки

До того часу **Марк Твен** уже тяжко хворів.
21 квітня 1910 року письменник помер **у віці 74 роки**.

Останній його твір — сатирична повість
«Таємничий незнайомець».

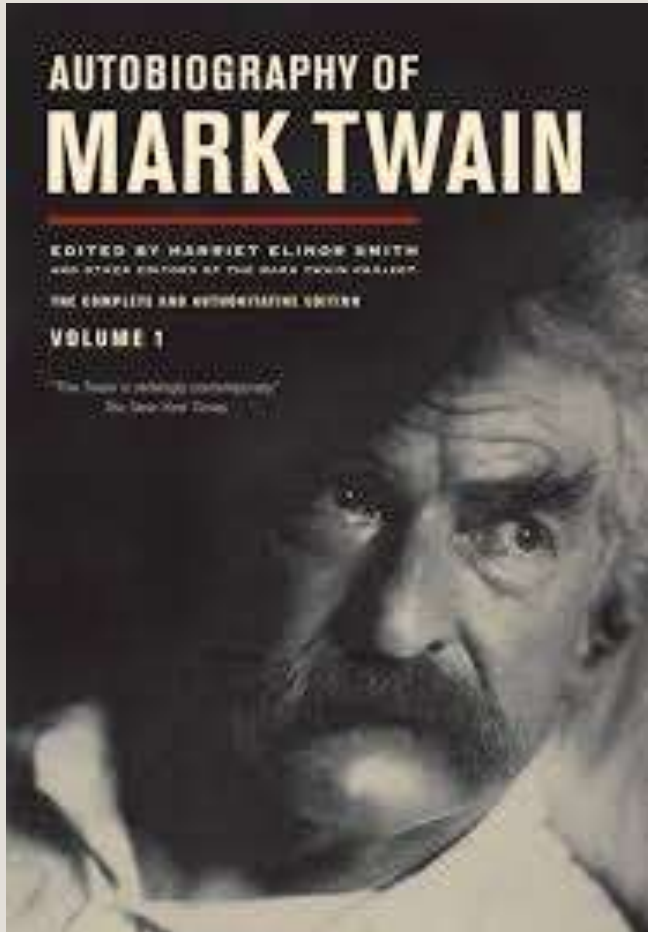
Вона вийшла посмертно 1916 року
за незавершеним рукописом.

У своєму заповіті письменник окремо прописав особливі інструкції, згідно з якими його біографію можна видати лише через **100 років** після його смерті, а окремі її частини — взагалі не раніше, ніж через **500 років**.

Автобіографія Марка Твена

Своєрідний столітній *«карантин»* на публікацію автобіографії **Марка Твена** закінчився у 2010 році. Саме цього року в США побачив світ перший із трьох томів спогадів письменника.

Хронологія творів

- 1852, травень – письменник публікується в журналі «Карпет-бег» з нарисом «Франт лякає скваттера».
- 1865 – у світ вийшов його сатиричний нарис «Знаменита стрибає жаба з Калавераса».
- 1869 – видає збірку нарисів під назвою «Простаки за кордоном».
- 1871 – вийшла збірка «Загартовані».
- 1873 – вийшла збірка «Позолочене століття».
- 1876 - вийшов роман «Пригоди Тома Соєра».
- 1883 – видано збірник «Життя на Міссісіпі».
- 1884 – видано роман «Пригоди Гекльберрі Фінна».
- 1886 – випускає роман у стилі гротеск під назвою «Янкі при дворі короля Артура».
- 1904 – написав твір «Угода із Сатаною».
- 1905 – написав твір «Щоденник Єви».

Цитати Марка Твена

- Говори правду, і тоді не доведеться нічого запам'ятовувати.
- Доброта – це те, що може почути глухий і побачити сліпий.
- Справжній друг із тобою, коли ти не правий. Коли ти маєш рацію, усякий буде з тобою.
- Уникайте тих, хто намагається підірвати вашу віру в себе. Велика людина, навпаки, уселяє почуття, що ви можете стати великим.
- Краще мовчати і здаватися дурнем, ніж відкрити рот і остаточно розвіяти сумніви.
- Зморшки – це просто вказівка на те місце, де часто буває посмішка.
- Горе можна пережити на самоті, але радість – щоб пізнати її повною мірою – потрібно розділити з іншою людиною.
- Якщо ви помітили, що ви на боці більшості, це точна ознака того, що пора змінюватися.
- Ніколи не сперечайтесь з дурнями, вони стягнуть вас на свій рівень і задавлять досвідом.
- Через двадцять років ви будете більше шкодувати про те, чого НЕ ЗРОБИЛИ, ніж про те, що ви ЗРОБИЛИ. Тому відкиньте сумніви.
- «Прощення – це аромат, який залишає фіалка на чоботі, що розчавив її».
- Коли сумніваєтесь, говоріть правду.

Цитати Марка Твена

- Єдиний спосіб зберегти здоров'я – їсти те, що не любиш, пити те, що не подобається, і робити те, чого не хочеться робити.
- Якщо тобі потрібні гроші, іди до чужих; якщо тобі потрібні поради, іди до друзів; а якщо тобі нічого не потрібно, іди до родичів.
- Хто не знає, куди прямує, дуже здивується, потрапивши не туди.
- Банкір – це людина, яка позичить вам парасольку в сонячну погоду, щоб забрати її, як тільки починається дощ.
- Ніщо так не потребує виправлення, як чужі звички!
- Один раз у житті щастя стукає у двері кожного, але часто цей кожен сидить у сусідньому шинку і не чує стуку.
- Мало хто з нас може витримати щастя – мається на увазі щастя ближнього.
- Класика – це те, що кожен вважає за потрібне прочитати і ніхто не читає.
- Давайте жити так, щоб навіть трунар пошкодував про нас, коли ми помremo!
- Завжди чесно визнавай свої помилки, це притупить пильність начальства та дозволить тобі накоїти нові.
- Якщо дружба закінчилася, значить, її і не було.
- Бути хорошою людиною – це дуже зношує.

Письменники про Марка Твена

- Вільям Фолкнер: «Марк Твен був «першим по-справжньому американським письменником, і всі ми з тих пір – його наступники».
- Ернест Хемінгуей: «Вся сучасна американська література вийшла з однієї книжки Марка Твена, яка називається «Пригоди Гекльберрі Фінна».
- Гарієт Бічер-Стоу: «Читаю вашого «Принца і злидаря» вже вчетверте. І знаю, що це найкраща книга для підлітків із тих, які були коли-небудь написані».

Цікаві факти про письменника

- Псевдоніми письменника: Марк Твен, Бродяга, Джош, Томас Джефферсон Снодграсс, Сержант Фатом, Епамінондас Адрастус Блэб.
Він пояснював, що походження псевдоніма Марк Твен пов'язане з термінологією річкової навігації. У юності майбутній письменник працював на пароплаві, який курсував річкою Міссісіпі. Безпечна глибина для проходження судна дорівнювала двом морським сажням (3,7 метра). Цю цифру після вимірювання спеціальним приладом зазвичай вигукували як «by the mark twain», де twain – архаїчна форма числівника two.
- Марк Твен дружив з одним із найзагадковіших людей свого часу – винахідником Ніколою Теслою. Письменник і сам запатентував кілька винаходів – саморегулюючі підтяжки та альбом для вирізок із клейкими сторінками.
- Марк Твен, як і багато інших хлопців у той час, мріяв подорожувати, побувати в різних країнах і побачити багато нового. Тому він кинув свою роботу і влаштувався юнгою. Плаваючи пароплавом, він бачив багато чорношкірих рабів і дуже переживав за них.
- Марк Твен друкував свої твори на машинці. Він був першим, хто почав застосовувати при написанні книги друкарську машинку.
- Марк був героєм своїх оповідань. У той час він усе заперечував і казав, що це зовсім інші люди, однак зараз після досліджень його біографії можна з упевненістю сказати, що в головних героях він бачив себе самого.

Цікаві факти про письменника

- Він був надзвичайно популярним лектором, виступав по всьому світу і незмінно збирав повні зали. Теми для виступів могли бути зовсім несподіваними, наприклад, одна з лекцій називалася «Перший кавун, який я вкрав», причому одним із її слухачів став Зигмунд Фрейд. Багато лекцій, які Твен із великим успіхом читав по всій Америці, так і не були записані, тому вони втрачені назавжди.
- Марк Твен дуже любив кішок і завжди тримав удома цих тварин. До вибору кличок для своїх вихованців письменник підходив із гумором – відомо, що з ним жили Вельзевул, Зороастр, Буффало Білл, Базіка та багато інших.
- У Гекльберрі Фінна, одного з найвідоміших персонажів Твена, був реальний прототип – ним став хлопчик, з яким майбутній письменник дружив у дитинстві. У середині XX століття книгу про пригоди Гекльберрі виключили зі шкільної програми в багатьох американських штатах, бо роман визнали расистським.
- Марк Твен був зачарований Шерлоком Холмсом і навіть написав кілька творів про цього геніального сищика, якого створив Артур Конан Дойл.
- Марк Твен приїздив в Україну і був вражений побутом і культурою. Країна надихнула його на створення повісті «Простаки за кордоном».

Вшанування пам'яті

- **24 квітня 2024 року**

в Одесі парк імені Максима Горького перейменували на парк культури і відпочинку імені Марка Твена.

- **26 липня 2024 року**

в місті Первомайськ Миколаївської області провулок Самуїла Маршака перейменували на провулок Марка Твена.

Методичний кейс

Тематичні матеріали:

- [Життєвий і творчий шлях М. Твена.](#)
- [«Марк Твен. Цікаві факти».](#)
- [Конспект уроку з елементами рольової гри «Марк Твен. Пригоди Тома Соєра»](#)
- [Марк Твен. Короткі відомості про письменника. Історія створення повісті «Пригоди Тома Соєра»](#)
- [Матеріали до уроків «Ювілей книги про бешкетників, яких знають у всьому світі. Цікаві факти про роман Марка Твена»](#)
- [Розробка уроку на тему «Mark Twain – Марк Твен»](#)

Тематичні матеріали:

- Сценарій літературної вітальні «Марк Твен – письменник-гуманіст, неперевершений майстер сміху».
- Інсценізація уривка з твору «Пригоди Тома Соєра».
- Марк Твен (презентація до уроку в 5 класі).
- Марк Твен. Презентація. Знайомство з письменником.
- Презентація на тему «Підсумковий урок за творчістю Марка Твена».

Буктрейлери:

- [Пригоди Тома Соєра. Буктрейлер](#)
- [Буктрейлер на книгу М. Твена «Пригоди Тома Соєра»](#)
- [«Принц і злидар»: буктрейлер](#)
- [Тягун Ярослава. буктрейлер «Пригоди Тома Соєра». Марк Твен](#)
- [Марк Твен. «Пригоди Тома Соєра»](#)

Віртуальні виставки:

- [«Мої книги – вода...» Марк Твен](#)
- [185 років від дня народження Марка Твена](#)
- [Біобібліографічний буклет «Марк Твен – таємний незнайомець»](#)
- [180 років від дня народження Марка Твена](#)
- [Життя і творчість Марка Твена](#)

Літературні ігри та вікторини:

- Літературні вікторини у формі гри «Гол!» Марк Твен.
- Інтерактивна гра «Де логіка?» за повістю Марка Твена
- Інтелектуально-творча гра «Чудова сімка» (за твором Марка Твена «Том Соєр». 5 клас)
- Підсумковий урок-гра за твором М. Твена «Пригоди Тома Соєра»
- Настільна гра за повістю Марка Твена «Пригоди Тома Соєра»
- Гра «Щасливий випадок» за повістю М.Твена «Пригоди Тома Соєра»

Використані джерела:

- 30 цитат Марка Твена. URL: <https://marks.victka.net/30-tsytat-marka-tvena/>.
- Біографія (скорочено). Марк Твен. URL: <https://dovidka.biz.ua/mark-tven-biografiya-skorocheno/>.
- Марк Твен. Біографія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B0%D1%80%D0%BA_%D0%A2%D0%B2%D0%B5%D0%BD.
- Марк Твен. Хронологічна таблиця. URL: <https://dovidka.biz.ua/mark-tven-hronologichna-tablitsya/>.
- Марк Твен: цікаві факти. URL: <https://dovidka.biz.ua/mark-tven-tsikavi-fakti>.

Відвідайте сайт Харківської академії неперервної освіти

<http://edu-post-diploma.kharkov.ua/>

Із метою інформаційно-методичної підтримки педагогічних і бібліотечних працівників Харківщини на сайті створено розділ «Бібліотека», який поділяється на підрозділи: *Видання Академії, Підручники та Шкільні бібліотеки*.

У цих підрозділах можна знайти інформацію:

- про надходження підручників до області;
- рекомендації щодо відбору підручників;
- кейси матеріалів методичних вебсемінарів, які розкривають систему роботи шкільних бібліотек в умовах дистанційного навчання та воєнного стану;
- щомісячні Календарі знаменних і пам'ятних дат;
- буктрейлери, презентації, слайд-шоу до знаменних дат і подій тощо.

Дякуємо за увагу!

